

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

En kvalitativ studie om unga vuxnas mobilanvändning i samvaro med andra

Hur, när och varför mobiltelefonen används i relation till normer och värderingar samt vanor

Författare: Alma Boracic
Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp
Vårterminen 2022
Handledare: Katinka Johansen

Abstrakt

Författare: Alma Boracic

Titel: En kvalitativ studie om unga vuxnas mobilanvändning i samvaro med andra: Hur, när och varför mobiltelefonen används i relation till normer och värderingar samt vanor

Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp

Handledare: Katinka Johansen

Sociologiska institutionen, vårterminen 2022

Mobiltelefonen har integrerats i dagens samhälle och används regelbundet av unga vuxna, även när de är i samvaro med andra. Denna mobilanvändning har kommit att utmana normerna för hur man bör uppföra sig i olika sociala situationer och har lett till att det inte är lika självklart för vad som är socialt acceptabelt. Syftet med denna kandidatuppsats är att utveckla en förståelse för hur, när och varför unga vuxna använder mobiltelefonen när de är i samvaro med andra. Detta fenomen undersöks genom unga vuxnas erfarenheter, uppfattningar och uppföranden rörande mobilanvändning. Följaktligen har två dolda observationer genomförts som sedan kompletterats med fyra semistrukturerade intervjuer. Fenomenet har analyserats i relation till normer och värderingar samt vanor och analysen är särskilt inspirerad av Goffmans teorier om social interaktion och socialt uppförande. Resultatet i uppsatsen visar att unga vuxna använder mobiltelefonen såväl enskilt som gemensamt i samvaro med andra och detta både avsiktligt och oavsiktligt. Mobiltelefonen används främst för att upprätthålla sociala kontakter, söka efter samt upplysa om information och för att ha medvetenhet om information. I vissa fall används mobiltelefonen även för underhållning, tidsfördriv, distansering samt trygghet. När mobiltelefonen används avsiktligt rättfärdigas oftast mobilanvändningen, detta för att göra det socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen i en samvaro. Resultatet bekräftar även att unga vuxnas mobilanvändning varierar beroende på: relationen till samvaron, hur många det är i samvaron, var de befinner sig med samvaron, hur tillgängliga de är för mobiltelefonen och hur villiga de är att uppföra sig på ett socialt acceptabelt vis.

Nyckelord: mobilanvändning, samvaro, social interaktion, socialt acceptabelt, normer och värderingar, vanor

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1. Syfte	4
1.2. Frågeställningar	5
1.3. Tidigare forskning	5
2. Teori och bakgrund	9
2.1. Erving Goffmans dramaturgiska perspektiv på social interaktion	9
2.2. Erving Goffmans föreställning om “cross talk”	10
2.3. Robert Hoppers föreställning om uppringar-hegemoni	11
2.4. Normer och värderingar	12
2.5. Vanor - oavsiktliga handlingar	13
3. Metod och datainsamling	15
3.1. Kvalitativ metod	15
3.2. Tillvägagångssätt	15
3.3. Urval	17
3.3.1. Urvalsgrupp	17
3.3.2. Urvalsmetod	17
3.3.3. Urval av café	18
3.4. Data och insamling av datamaterial	18
3.5. Analytisk process	19
3.6. Etiska överväganden	19
5. Resultat och analys	21
5.1. Tillgänglighet för mobiltelefonen	21
5.2. Samvarons betydelse för mobilanvändning	23
5.3. Enskild och gemensam mobilanvändning	26

6. Slutsatser	31
6.1. Avslutande reflektioner	32
7. Bilagor	34
7.1. Informationsbrev	34
7.2. Intervjuguide	36
Litteraturlista	38

1. Inledning

År 2020 ägnades omkring sju timmar per dag åt medier i åldrarna 9 till 85 (Mediebarometern, 2020: 16). Denna medieanvändning skiljer sig åt beroende på bland annat ålder, varav de som använder medier mest kontinuerligt är unga vuxna mellan 18-25 år (Mediebarometern, 2020: 16; Ling & Campbell, 2011: 156–157). Vidare har mobiltelefonen kommit att bli den enhet som används mest, drygt 9 av 10 har tillgång till och använder en mobiltelefon (Internetstiftelsen, 2021: 9). Det är ett faktum att medier, framförallt mobiltelefonen, har integrerats i samhället och blivit en signifikant del av människors vardag, speciellt för tonåringar och unga vuxna som har växt upp med dem. Dagens smarta mobiltelefon, med dess olika tjänster, erbjuder möjligheter att oberoende av tid och rum, snabbt kunna kommunicera och inhämta information. Förutom kontinuerlig kontakt och informationshämtning, kan mobiltelefonen dessutom användas praktiskt för att utföra diverse uppgifter, som i sin tur underlättar och effektiviserar vardagen.

Vad gäller mobilanvändning har mycket fokus legat på att forska om mobiltelefonens integration i samhället och hur denna har kommit att påverka den sociala och kulturella interaktionen. Hur vi allmänt använder mobiltelefonen för att orientera oss i vardagen samt hur denna mobilanvändning både för samman och sliter isär oss har varit det centrala i forskningen.

Mobiltelefonen används alltså regelbundet av unga vuxna, detta både avsiktligt och oavsiktligt. Det finns många som upplever ett behov av att ständigt vara uppkopplade och tillgängliga, även när de är i samvaro med andra. Samtidigt som man ska vara närvarande i en fysisk miljö, ska man också vara uppkopplad till ett virtuellt utrymme. Det är numera inte alltid självklart hur man i relation till normer och värderingar bör uppföra sig i olika sociala situationer och när det är socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen i en samvaro. Ur ett sociologiskt perspektiv är mobiltelefonens inflytande på speciellt unga vuxna viktigt att undersöka, eftersom det påverkar deras uppmärksamhet eller snarare närvaro till den fysiska miljön och den sociala interaktionen inom denna miljö.

1.1. Syfte

Syftet med denna kandidatuppsats är att utveckla en förståelse för hur, när och varför unga vuxna använder mobiltelefonen när de är i samvaro med andra. Detta fenomen undersöks genom unga vuxnas erfarenheter, uppfattningar och uppföranden rörande mobilanvändning. Följaktligen

genomförs två dolda observationer som sedan kompletteras med fyra semistrukturerade intervjuer. Observationerna genomförs på ett café som social miljö för att uppmärksamma hur och när unga vuxna använder mobiltelefonen i samvaro med en eller flera personer. Via de semistrukturerade intervjuerna studeras de utvalda intervjupersonernas erfarenheter, känslor och uppfattningar angående mobilanvändning. Fenomenet analyseras sedan i relation till normer och värderingar samt vanor och analysen är särskilt inspirerad av Goffmans teorier om social interaktion och socialt uppförande.

1.2. Frågeställningar

Uppsatsen grundar sig på följande frågeställningar:

- *Hur och varför används mobiltelefonen¹ i samvaro med andra?*
- *När är det socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen i en samvaro och när främjar och/eller hämmar mobilanvändningen engagemangen i den sociala interaktionen?*
- *Rättfärdigas mobilanvändningen utifrån normer och hur görs detta i så fall?*

1.3. Tidigare forskning

I denna del presenteras tidigare forskning om mobilanvändning. Forskningen är av betydelse för att få en innehållsrik bild om hur, när och varför mobiltelefonen används i olika situationer och hur den sociala ordningen förändras.

Mobiltelefonen kan användas till en mängd olika tjänster och har således kommit att lösa många av våra vardagliga problem. Enligt forskning använder vi bland annat mobiltelefonen för att: kommunicera och upprätthålla sociala kontakter, söka efter samt sprida information, distrahera eller isolera oss själva och för att känna oss trygga (Ling & Campbell, 2011; Gogging & Wilken, 2012; Elderfields, 2007; McGregor, 2020; Andersson, 2021). Fortsättningsvis uppfattas individers typiska mobilanvändning vara när de vill göra en viss uppgift, söka efter information, ha medvetenhet om särskild information, underhålla sig själva eller upprätthålla sociala kontakter (Matthews, Pierce & Tang, 2009: 5).

¹ Idag används olika termer eller snarare referenser till smartmobil. Medan vissa säger smartmobil, säger andra lur, mobil, telefon eller mobiltelefon. För att tydliggöra används termen mobiltelefon i denna uppsats som en referens till smartmobil.

Richard Seyler Ling respektive Gerard Goggin är två forskare inom media och kommunikation som skriver om mobilanvändning ur ett sociokulturellt perspektiv. Deras forskningen grundar sig främst på kvalitativa metoder och belyser hur medier förändrar den sociala ordningen samt utmanar normerna om hur man bör uppföra sig i olika situationer. Det förs till exempel en diskussion om hur vi försöker vara uppkopplade och upprätthålla en sammanhållning i den medierade interaktionen, samtidigt som vi försöker vara närvarande och upprätthålla en sammanhållning i den fysiska miljön (Ling & Campbell, 2011; Gogging & Wilken, 2012). I samband med denna diskussion menar Scott, Ferestad och Ellestad (2005: 1–2) baserat på deras egna studie att vi hela tiden förhandlar om våra gränser till relationer och var vi ska närvara. Denna förhandling av sociala normer samt dilemman förändrar den sociala ordningen.

Även Alison C. Elderfield (2007) och Moria McGregor (2020) har i sina avhandlingar fokuserat på hur vardaglig praxis för mobilanvändning förändrar den sociala samt kulturella interaktionen. De försöker närma sig en förståelse av hur vi skapar och upprätthåller en ny social ordning genom mobilanvändning. Båda avhandlingarna grundar sig på kvalitativa metoder såsom observationer och intervjuer (Elderfield, 2007: 102; McGregor, 2020: 43–53). Elderfield (2007) diskuterar exempelvis samlokaliserad mobilanvändning, tryck på att vara tillgänglig och uppkopplad samt socialt uppförande och umgängesregler. McGregor (2020) diskuterar till exempel samlokaliserad mobilanvändning, praxis för textmeddelanden och redogörande för mobilanvändning.

Vidare har Rainie och Zickuhr (2015) genomfört en kvantitativ studie som mäter vett och etikett för mobilanvändning. Studien visar att de flesta använder sin mobiltelefon när de är i samvaro med andra. De brukar då främst kontrollera och skicka meddelanden samt ta emot inkommande telefonsamtal. I studien ställs det bland annat en fråga om hur mobiltelefonen används i samvaro med andra och vad syftet är med mobilanvändningen. Resultatet visar att vissa exempelvis använder mobiltelefonen när de inte är intresserade av vad samvaron samtalar om, men att fler använder mobiltelefonen för att främja sina sociala engagemang genom att söka efter information som kan vara av intresse för samvaron.

Vidare i en artikel av Humphreys och Hardeman (2021: 105) analyseras hur den sociala interaktionen framstår när en individ använder sin mobiltelefon i en samvaro. Empiriskt grundar sig artikeln på observationer i sociala miljöer samt intervjuer. Teoretiskt utgår den utifrån Erving

Goffmans föreställning om “cross talk” och Robert Hoppers föreställning om “calling hegemony” för att begripa hur mobiltelefonen påverkar den sociala interaktionen. Detta är två föreställningar som kommer att tillämpas i uppsatsen och förklaras mer genomgående i nästkommande avsnitt: Teori och bakgrund. Humphreys och Hardeman (2021: 120–121) kommer i alla fall fram till att individer känner sig utfrysta när deras samvaro använder mobiltelefonen. Vidare kommer de fram till att individen som använder mobiltelefonen försöker anpassa sig efter normer när denne svarar på mobiltelefon-interaktioner, genom att exempelvis involvera samvaron och göra mobilanvändningen till något kollektivt eller gemensamt.

Kneidinger-Müller (2017: 329, 334–335) har gjort en liknande studie och undersökt hur mobiltelefonen invaderar interaktionerna i en samvaro. Studien fokuserar främst på mobiltelefonvanor och varför människor tillåter sina konversationer avbrytas av telefonsamtal eller textmeddelanden. Även här används “cross talk” och “calling hegemony”, detta för att bilda en förståelse kring fenomenet om parallella kommunikationsvanor, det vill säga när en individ använder sin mobiltelefon samtidigt som denne interagerar ansikte-mot-ansikte med samvaron. Resultatet visade bland annat att upplevelser om tillgänglighet och samvarons uppförande är nära relaterat till individens vanor om hur mobiltelefonen används i samvaro med andra.

Fortsättningsvis har Cahir och Lloyd (2015: 709, 717) studerat hur praxis för textmeddelanden stör de sociala interaktionerna i den fysiska miljön. Individerna i studien beskriver hur de upplever människor ständigt använda mobiltelefonen och de uppfattar det som brist på hänsyn eller respekt. Vidare uttrycker många frustration och irritation över att textmeddelanden stör interaktioner som förekommer. Här menar Cahir och Lloyd (2015: 711) att det dock inte är mobiltelefonen i sig som orsakar störningar i den sociala interaktionen, utan vår praxis kring den. De hävdar att det är många som har svårigheter med att ignorera mobiltelefonen. Studien uppmärksammar dessutom vikten av att prioritera den man är i samvaro med, genom att till exempel be om ursäkt före eller efter man har svarat på ett textmeddelande. McGregor (2020: 78) menar även att ett annat alternativ för att prioritera sin samvaro är genom att förklara sin mobilanvändning, detta för att inkludera och inte utesluta samvaron.

Att utgå från Goffmans teoretiska föreställningar för att begripa interaktioner i sociala miljöer och samvaron är vanligt förekommande. En del forskning hos Ling och Campbell (2011:109) samt Goggin och Wilken (2012: 161) har till exempel tillämpat Goffmans

föreställningar. Det finns även andra studier som applicerar Goffmans föreställningar (Ling & Pedersen, 2005; Scott, Ferestad & Ellestad, 2005; Cahir & Lloyd, 2015; McGregor, 2020)

Sammanfattningsvis kan forskningen som presenterats ovan gemensamt uppfattas komplettera och utveckla en bredare förståelse av forskningsområdet. Hur mobiltelefonen har kommit att påverka den samlokaliserade interaktionen, där vi ständigt skiftar närvaro mellan den medierade interaktionen och den fysiska miljön, har uppmärksammats. Däremot har inte lika mycket fokus legat på att undersöka hur vi förhandlar om normers flexibilitet och rättfärdigar vår mobilanvändning i samvaro med andra. Huvudsakligen har Goffmans föreställningar varit betydande för att skapa en förståelse över människors uppföranden och det har funnits ett fokus på normer och värderingar samt vett och etikett. Det finns dock en avsaknad av vanor i diskussionerna, vilket kan uppfattas vara relevant i relation till mobilanvändning. Som McGregor (2020: 1) påstår finns det ingen klar förståelse av mobilanvändningen, men med denna uppsats önskas det komplettera tidigare forskning och bidra med fler insikter.

2. Teori och bakgrund

I analogi med tidigare forskning, har antropologen och sociologen Erving Goffmans (1922-1982) föreställningar kommit att tillämpas för att utveckla en förståelse om den vardagliga mobilanvändningen. Goffman har i denna uppsats kommit att bli den främsta inspirationskällan. I sina arbeten har Goffman främst skrivit om hur människor interagerar med varandra samt hur människor i relation till normer och värderingar uppför sig i olika sociala situationer, vilket är av relevans i denna uppsats.

Även Robert Hoppers föreställning om uppringar-hegemoni har kommit att tillämpas. Detta för att bilda en förståelse om varför människor använder sin mobiltelefon och bryter mot normer när de är i samvaro med andra.

De olika föreställningarna redovisas nedan och till att börja med redovisas några av Goffmans föreställningar och sedan Hoppers. Efter dessa föreställningar presenteras andra teorier om normer och värderingar samt vanor, vilka också är av betydelse för att kunna begripa människors uppföranden med mobiltelefonen.

2.1. Erving Goffmans dramaturgiska perspektiv på social interaktion

Till denna uppsats används Erving Goffmans (2014[1959]: 23) definition av *social interaktion*. Enligt Goffman rör sig social interaktion om individens omedelbara sätt att handla i relation till andra individers handlingar, alltså en ömsesidig påverkan. Vidare har Goffman ett dramaturgiskt perspektiv på social interaktion. Han framställer vardagslivets interaktion genom teater och menar att vi människor i ena stunden står på en scen och *framträder* inför en *publik*, och i andra stunden är en publik och skådar andras framträdanden.

Goffman (2014[1959]: 12–13, 22–23) hävdar att vi ständigt står på en scen och framträder inför andra människor, detta för att framställa oss själva på ett särskilt sätt och kontrollera andras intryck om oss. När vi framträder sänder vi ut samt överför olika uttryck i syfte om att styra andra människors uppföranden. Denna *intrycksstyrning* uppnås när vi försöker påverka människors *definition av situationen*. För att påverka definitionen uttrycker vi oss på ett särskilt sätt, som uppmanar andra att handla i likhet med den avsikt vi hade med interaktionen. I vårt framträdande, framställer vi alltså en situation som ställer krav och förväntningar på hur den vi interagerar med ska handla - vi uttrycker ett förslag till definitionen. Beroende på hur

individens definierar situationen konstrueras olika handlingsalternativ. Individens mottagning av situationen avgör sedan hur definitionen av situationen ska definieras.

När vi framträder inför andra och försöker styra deras intryck, befinner vi oss i en region som Goffman (2014[1959]: 97–99) betecknar som den *främre regionen* (frontstage). De individer som befinner sig i denna region delar samma tid och rum och kan skåda framträdandet. Det är alltså i denna region som vi står på scenen och blir skådade av en publik samt skådar andras framträdanden. Vidare menar Goffman (2014[1959]: 29, 97–99) att alla framträdanden äger rum på en specifik plats och beroende på *inramningen* (the setting) av platsen, det vill säga vilken kontext framträdandet sker i, anpassas framträdandet efter de normer som finns inom denna kontext. Vi försöker således följa ett manus där vi förkroppsligar och ger uttryck åt olika hövlighetsnormer samt anständighetsnormer utifrån kontexten vi befinner oss i. Detta gör vi för att visa respekt och för att inte drabbas av negativa sociala sanktioner, men det kan också röra sig om att göra goda intryck.

Det finns även en annan region som Goffman (2014[1959]: 101–102, 110) betecknar som den *bakre regionen* (backstage). Denna region är avskild från den främre regionen och är menad för återhämtning samt tolkningar. Våra framträdanden är påfrestande, eftersom vi oavbrutet uppför oss formellt i syfte att styra andras intryck. Som tidigare nämnts är vi även åskådare av andras framträdanden och samlar på oss många intryck. Vi behöver därför ibland ta en mellanakt från våra framträdanden, för att slappna av och samla energi, men också för att tolka och inbegripa dels våra egna framträdanden och dels andras framträdanden. En bakre region är alltså en plats där publiken inte befinner sig och där man kan uppföra sig informellt, det kan till exempel vara ett badrum.

Föreställningarna ovan går att applicera på mobilanvändning i samvaro med andra. De kan ge en inblick i hur individer interagerar och uppför sig i enlighet med normer, hur mobiltelefonen används och hur den sociala interaktionen påverkas.

2.2. Erving Goffmans föreställning om “cross talk”

I sociala miljöer finns det enligt Goffman (1963, 1977 i Humphreys, 2005: 813) två exempel av individer, “withs” och “singles”, det vill säga de som är i samvaro med en annan och de som är ensamma. De senare kan enligt Goffman uppfattas som avvikande och socialt inkompetenta då de inte är tillsammans med en samvaro. För att inte känna sig utsatta i den sociala miljön

kommer dessa individer att försvara sig själva och legitimera sin ensamma närvaro. Följaktligen kommer de på ett eller annat sätt att sysselsätta sig och se upptagna ut.

Vidare beskriver Goffman (1963 i Humphreys, 2005: 814) att det finns två situationer i vilka “withs” kan bli “singles”. En av situationerna är när ens samvaro för tillfället gör någonting annat eller går iväg någonstans. Den andra situationen är när ens samvaro interagerar med någon utomstående och har ett exklusivt samtal med denne. Denna sistnämnda situation benämner Goffman som “*cross talk*”. Vid “*cross talk*” blir individen som lämnas ensam utanför och obekväm. För att inte uppleva sig som utsatt, kommer individen enligt Goffman att handla liksom en “single”. Enligt Humphreys (2005: 821–822) studie kan den ensamma individen dessutom försöka engagera sig i det exklusiva samtalet och bilda en triad.

Ett inkommande telefonsamtal eller textmeddelande kan liknas med situationen som uppstår vid en “*cross talk*”. När en individ i en samvaro svarar på en mobiltelefon-interaktion, lämnas den andre individen utanför och ensam. Humphreys och Hardeman (2021: 112) betecknar detta som “*mediated cross talk*”. Skillnaden som uppstår här, blir att individen som lämnas utanför kan få svårigheter med att engagera sig i det exklusiva samtalet. Individen som är utanför kan varken höra den andres telefonsamtal eller läsa dennes meddelanden. Således blir interaktionen i samvaron beroende av den som har svarat på mobiltelefon-interaktionen. Individen som svarar på mobiltelefon-interaktionen kan då exempelvis välja att involvera samvaron och göra mobilanvändningen gemensam vilket de betecknar som “*collective mediated cross talk*”. De olika varianterna av “*cross talk*” resulterar i differenta effekter på den sociala interaktionen (Humphreys & Hardeman, 2021: 116–117).

I denna uppsats kan Goffmans föreställning om “*cross talk*” samt Humphreys och Hardemans utveckling av begreppet, vara till hjälp för att undersöka hur och varför individer använder sina mobiltelefoner i samvaro med andra samt vad denna mobilanvändning resulterar i för effekter på sociala interaktionen.

2.3. Robert Hoppers föreställning om uppringar-hegemoni

När vi är i en samvaro och interagerar ansikte-mot-ansikte med en annan människa är det vanligt förekommande att denna interaktion avbryts av mobiltelefon-interaktioner, såsom inkommande telefonsamtal och textmeddelanden. Om någon i samvaron svarar på mobiltelefon-interaktionen uppstår “*cross talk*”-situationen som beskrevs ovan. Det behövs vidare ett ramverk som kan

analysera varför vi människor väljer att svara på denna mobiltelefon-interaktion, trots att vi är i samvaro med någon annan.

Följaktligen blir Robert Hoppers (1992) arbete om mobiltelefon-interaktion relevant. Hoppers begrepp: “calling hegemony” eller på svenska *uppringar-hegemoni*, är en föreställning om att det existerar ett ojämnt maktförhållande vid ett telefonsamtal. Den som ringer ett telefonsamtal besitter mer makt, eftersom denne är medveten om vem det är denne försöker kontakta och varför. Den som svarar på telefonsamtalet vet däremot inte vem det är som ringer - såvida telefonnumret inte är inlagt på mobiltelefonen - och vad syftet är med denna mobiltelefon-interaktion. På grund av det ojämna maktförhållandet, upplever den som blir uppringd en nödvändighet att svara på mobiltelefon-interaktionen. Denne kommer att svara oberoende av vad denne gör i stunden, för det kan ju trots allt vara någonting viktigt (Hopper, 1992: 199–201, 212; Hopper, 1992 i Humphreys, 2005: 822).

Hopper (1992: 57 i Humphreys, 2005: 822) menar dock att individer kan ignorera ett telefonsamtal, men att de då bryter mot normen vilken är att svara när någon ringer. Något som Hopper däremot inte diskuterar, men som Humphreys (2005: 823) lyfter fram, är betydelsen av uppringar identifiering och hur det kan förändra maktförhållandena. Man kan med dagens mobiltelefoner innan man svarar på ett telefonsamtal se vem det är som ringer. Om telefonnumret är inlagt på mobiltelefonen kan man se ett namn på vem det är, annars ser man ett telefonnummer eller ett dolt telefonnummer. Denna identifieringsinformation om uppringaren erbjuder en möjlighet för den som blir uppringd att avgöra om denne ska svara eller ignorera telefonsamtalet.

Hopper studerade förvisso fasta telefoner och inte mobiltelefoner, men hans föreställning om uppringar-hegemoni kan vara av betydelse för att begripa hur individer vid inkommande telefonsamtal förhandlar om sociala relationer samt hanterar olika sociala situationer. Humphreys och Hardeman (2021: 119–123) har även kommit att använda uppringar-hegemoni för att förstå sig på varför individer svarar på notifikationer på mobiltelefonen, fast de benämner det istället som: *notifikation-hegemoni*, vilket också är av betydelse i denna uppsats.

2.4. Normer och värderingar

Värderingar är delade föreställningar och uppfattningar om vad som är välbehövligt, värdefullt och väsentligt. Dessa värderingar vägleder människor och möjliggör för kommunikation och

interaktion. *Normer* däremot fungerar som anvisningar eller regler för hur människor bör uppföra sig. På så vis motsvarar eller omfattar normer de olika värderingarna. Vidare kan normer och värderingar skilja sig åt mellan olika individer i ett samhälle. Alla har trots allt inte samma värderingar och värdesätter saker och ting olika, men det finns fortfarande en gemensam kultur som förenar individerna i det samhället de lever i (Giddens & Birdsall, 2003: 37–39).

Specifikt i en grupp, innebär normer delade regler som skapar ordning och tydlighet om den sociala samvaron. Denna konformitet av normer upplyser gruppens värderingar om vad som är socialt acceptabelt och vad som inte är socialt acceptabelt samt anger hur individer bör uppföra sig i sociala situationer. Det finns både uttalade och outtalade normer, varav de uttalade är skrivna regler och de outtalade är oskrivna regler till vilka vett och etikett ingår. Dessa normer ställer krav och förväntningar på hur individer ska handla i en samvaro (Maltén, 1992: 25–29).

När en enskild individ inte följer de sociala normerna kan denne utsättas för en negativ social sanktion. De i samvaron kan exempelvis bli hånfulla, säga riktade skämt och frysa ut vederbörande. Men om normerna följs, är sanktionerna positiva och gruppen kan då till exempel ge uppmuntran och visa uppskattning. När normerna inte följs finns även risk för att en konflikt kan uppstå i samvaron. Konflikter kan uppstå när enskilda individer inte tar hänsyn till andras behov, eller har olika värderingar och inställningar om saker och ting (Maltén, 1992: 30, 75–77).

2.5. Vanor - oavsiktliga handlingar

Mycket av våra vardagliga handlingar präglas av *vanor*. Vi utför handlingar som vi inte reflekterar över eftersom vi är så vana vid dem och handlar automatiskt utan att vara medvetna om det eller inneha någon kontroll. Vanor är alltså automatiska handlingssätt som inte kräver någon större ansträngning eller tankeverksamhet, vilka gör att vi arbetar effektivt och sparar på energi (Ersche et al., 2017: 72; Neal, Wood & Quinn, 2006: 198).

Forskning upplyser att vanor bildas på grund av upprepade svarsmönster inom särskilda miljöer eller situationer. Det är genom detta så kallade instrumentella uppförande som vanorna utvecklas. Vanor är från början avsiktliga handlingar som styrs och motiveras av kunskap om handlingens mål. När dessa handlingar har utförts upprepade gånger, lärs ett svarsmönster in till den associerade miljön och situationen. De inlärd svaren utlöser sig sedan automatiskt av signaler i associerade miljöer eller situationer. Denna vanebildning resulterar i att handlingarna inte längre styrs av våra avsikter. Detta innebär att avsikterna som initialt styrde och motiverade

våra handlingar blir oväsentliga när vi har gjort dem till vanor. Följaktligen behövs inget mål för handlingarna, utan de styrs av vanorna. Trots våra avsikter att handla annorlunda är vanor svåra att ändra på eller bryta, detta eftersom miljön utlöser våra tidigare svarsmönster (Ersche et al., 2017: 72, 78–79; Neal, Wood & Quinn, 2006: 198–199, 201).

När vanor förlorar sin koppling till den associerade miljön och situationen, kan det uppstå en risk att vanemönstrena utvecklas till ett beroendetillstånd (Ersche et al., 2017: 74). Beroende beskrivs som ett vanemässigt uppförande och de fundamentala anledningarna som ger upphov för ett beroende är exempelvis ökad kontroll, mildring av ångest, effektivisering och tillfredsställelse (Peele, 1985 i Ling & Pedersen, 2005: 255).

3. Metod och datainsamling

I detta avsnitt följer en diskussion om metodval och vilka metoder som tillämpats i uppsatsen samt hur data har kommit att insamlas och analyseras.

3.1. Kvalitativ metod

För att få en insikt om hur, när och varför mobiltelefonen används i samvaron, behövs förståelse av individens erfarenheter, uppfattningar och uppföranden kring mobilanvändning. Detta görs lämpligast genom *kvalitativa metoder*, då man bland annat kan observera hur människor uppför sig och interagerar med andra, samt fråga efter människors erfarenheter, känslor och uppfattningar till hur och varför de uppför sig som de gör. En kvantitativ metod hade inte kunnat generera ett lika djupt datamaterial och besvara frågorna “hur” och “varför” i lika stor omfattning (Ahrne & Svensson, 2015: 8, 11–12). Det ansågs därför inte lämpligt att använda sig utav en kvantitativ metod.

3.2. Tillvägagångssätt

Såväl *observationer* som *intervjuer* har genomförts för att generera empiriskt datamaterial. Genom observationer kan man studera sociala strukturer och människors uppföranden i sociala miljöer (Ahrne & Svensson, 2015: 93–94). Med intervjuer kan man söka efter förståelse för hur andra människor upplever sin livsvärld, det vill säga vad de har för erfarenheter, känslor och uppfattningar om den värld de lever i och hur de uppför sig i denna värld (Dalen, 2015: 14–16). Följaktligen fungerar de två metoderna som komplement till varandra och tillsammans är de utmärkta för att kunna begripa människors uppföranden med mobiltelefonen.

Till att börja med genomfördes två *dolda observationer*. Detta för att generera vetskap om hur och när unga vuxna mellan 18-25 år använder mobiltelefonen i en samvaro samt hur samvaron reagerar och agerar på denna mobilanvändning. Observationerna genomfördes på ett café eftersom det är en relativt vanlig miljö för samvaron att umgås i och det kan uppstå många olika sociala situationer där. Det är dessutom lätt att få tillträde till ett café, då man endast behöver beställa någon form av mat eller dryck för att tillåtas vara där. Etiken kring varför det gjordes dolda observationer diskuteras senare i delen om etiska överväganden.

Därefter genomfördes fyra *semistrukturerade intervjuer* för att följa upp observationerna. Till denna intervjuemetod har man en intervjuguide med strukturerade frågor och/eller teman som ska behandlas under respektive intervju. Som intervjuare kan man ställa följdfrågor samt andra frågor utefter det som framkommer (Bryman, 2018: 563). Denna intervjuemetod har således en flexibel karaktär vilken möjliggör för ett djupgående och rikt datamaterial, där man kan jämföra intervjupersonernas erfarenheter, känslor och uppfattningar om samma fenomen. Av denna anledning ansågs den semistrukturerade intervjun vara av relevans.

Vad gäller intervjuguiden, har denna med fördel utformats efter observationerna, detta för att anpassa frågorna till de fenomen som kom att uppmärksammas. Frågorna i intervjuguiden behandlade följaktligen intervjupersonernas uppföranden, vanor och mediemoral i samvaron (se bilaga 7.2.). För att studera frågorna i intervjuguiden och om det fanns några eventuella oklarheter, genomfördes tre pilotstudier. Detta för att uppmärksamma ifall några frågor behövdes korrigeras, tas bort eller läggas till (Bryman, 2018: 332). Om en intervjuperson sedan under intervjun inte uppfattade en fråga korrekt, omformulerades frågan och om det inte gavs ett tillräckligt omfattande svar på en fråga, upprepades intervjupersonens svar i hopp om att denne skulle utveckla svaret.

Vidare har inte samma individer som observerats blivit intervjuade, detta eftersom det kan uppstå komplikationer med att finna deltagare när en dold observation genomförs. Man hade som forskare behövt möta upp individerna som blivit observerade på caféet och fråga ifall de vill delta i en intervju. Majoriteten hade förmodligen tackat nej och skulle de mot förmodan tacka ja, hade intervjuguiden ändå inte kunnat anpassas fullt ut till dessa individer, därför att det hade avslöjat att de observerats utan deras samtycke. Tilliten hade således blivit förlorad. Det hade absolut varit en fördel om individerna var desamma, för då hade man kunnat ställa riktade frågor utifrån deras uppföranden och få överensstämmande information.

För övrigt genomfördes två intervjuer via ett möte på Google Meet och två via ett telefonsamtal, eftersom det var mest tidseffektivt. Det finns självklart nackdelar, det kan till exempel uppstå störningar och man kan inte tolka intervjupersonernas ansiktsuttryck via telefonen (Bryman, 2018: 262–263), men här kom tonlägen att tolkas istället.

3.3. Urval

3.3.1. Urvalsgrupp

Intervjupersonerna kommer från olika orter i Skåne och består av två kvinnor och två män. De unga kvinnorna är 22 respektive 25 år och de unga männen är 20 respektive 22 år. Vidare är intervjupersonerna anonyma under andra namn. Kvinnorna heter Sigrid och Zara och männen Dino och Noah. Samtliga arbetar och en av dem har nyligen valt att ta ett studieuppehåll från ett universitet.

För att inkluderas i uppsatsen behövde individerna som studerats självfallet äga och använda en mobiltelefon. Dino och Noah fick sin första smartmobil när de var runt tio år gamla, Sigrid fick sin när hon var tolv år och Zara när hon var fjorton år. Vad gäller intervjupersonernas skärmtid hade alla, förutom Dino, ungefär tre timmar om dagen. Dino hade en skärmtid som var lite mer än fem timmar, men även hans skärmtid kunde ibland vara runt tre timmar under arbetsdagar. Zaras skärmtid har dock inte alltid varit runt tre timmar, utan den har tidigare varit runt sex timmar om dagen.

3.3.2. Urvalsmetod

Under observationerna har endast individer runt 18-25 år som var i samvaro med en eller flera personer kommit att observeras. Om där fanns en osäkerhet på hur gamla individerna var i en samvaro blev de inte observerade.

Urvalsmetoden för att få tag i intervjupersoner har blivit ett *snöbollsurval*. Denna urvalsmetod innebär att en lämplig individ uppger forskaren vidare till en annan lämplig individ och så vidare (Bryman, 2018: 504). Detta kom att bli en tidseffektiv urvalsmetod, då man snabbt fick tag på intervjupersoner mellan 18-25 år. För att påbörja snöbollsurvalet har det egna kontaktnätet kommit att utnyttjas. Risken med ett snöbollsurval är att urvalsgruppen kan bli homogen. Det kan även uppstå svårigheter med att anonymisera deltagarna från varandra, men för att lyckas med detta ombads intervjupersonerna att upplysa om ett flertal individer. Det blir således svårare för dem att lista ut vem det är som deltagit i uppsatsen. I vilken ordning dessa upplysta individer har kontaktats i, har slumpen fått avgöra. Utifrån tidsramen som fanns för att skriva uppsatsen blev urvalsstorleken fyra intervjupersoner. Trots detta uppfattades det insamlade datamaterialet vara tillräckligt omfattande. Ifall teoretisk mättnad har uppnåtts går att diskutera

(Bryman, 2018: 501), men mycket av datamaterialet innehöll upprepningar och det har även framkommit variationer.

3.3.3. Urval av café

I denna uppsats har observationerna genomförts på Espresso House i Kristianstad. Kristianstad är en relativt stor stad med cirka 46 000 invånare (Kristianstads kommun, 2022). Det finns tre Espresso House i staden och det blir därför inte uppenbart i vilket café observationerna genomfördes i. Anledningen till varför Espresso House har valts ut är för att det är ett välkänt café. Vidare är det ett café där det är vanligt att studera eller arbeta.

3.4. Data och insamling av datamaterial

Den empiriska datan som genererats grundar sig på dels fältanteckningar från observationerna och dels transkriberingar från intervjuerna.

Fältanteckningar är tolkningar av det som observeras (Göransson, 2019: 38), och dessa anteckningar kom att föras på en bärbar dator. Det är som sagt vanligt att studera eller arbeta på Espresso House och det ansågs därför lämpligt att föra anteckningarna på detta vis. Två observationer genomfördes, en på en vardag mellan 16:00 till 18:00 och en på en helg mellan 13:00 till 16:00. Tanken bakom de olika dagarna och tiderna var att komma åt olika typer av samvaron. Vidare genomfördes observationerna från ett läge där man hade sikt över halva caféet. Detta innebar att alla samvaron som såg ut att vara mellan 18-25 år inte kunde observeras, men datamaterialet ansågs ändå vara tillräckligt omfattande.

Datamaterialet från intervjuerna har vid samtycke kommit att spelas in. Detta för att senare kunna transkribera vad som har sagts under intervjun och hur det har sagts, vilket underlättar analysen senare då man kan hänvisa till intervjupersonernas egna ord (Bryman, 2018: 577–579). En nackdel med att spela in intervjuer är att intervjupersonerna eventuellt kan känna sig obekväma. Fördelen, förutom att man kan göra en transkribering, är att man som forskare kan fokusera på intervjuerna och vilka följdfrågor man vill ställa snarare än att anteckna.

Vad gäller den teoretiska datan, har denna bland annat hittats genom att söka efter litteratur på Lunds universitets databas: LUBsearch. Sökord såsom “mobile phone use”, “social interaction” och “norms” användes för att hitta tidigare forskning. Litteraturlistor från artiklar, rapporter och böcker kom sedan att kontrolleras för att hitta ytterligare litteratur. Det har även

tagits kontakt med en universitetslektor från Media- och Kommunikationsvetenskap som kom med upplysningar och anvisningar om var man kan hitta material.

3.5. Analytisk process

För att analysera det empiriska datamaterialet har en *innehållsanalys* genomförts. Denna analysmetod handlar om att koda datamaterialet för att närma sig en förståelse av innehållet. Kodningsprocessen ser ut som sådan att man identifierar det datamaterial som ska kodas, sedan börjar man med en öppen kodning och skapar en så kallad kodlista, där man organiserar och konkretiserar datamaterialet. Därefter rensar man kodlistan och gör en sluten kodning samt upprepar denna process tills man känner sig tillfredsställd. När kodlistan är färdigställd kan man skapa kodningsfamiljer och föra samman koder som har en relation till varandra, vilket underlättar analysen senare (Rubin, 2021: 184–187, 190).

Såväl observationerna som intervjuerna har kodats enligt den beskrivna kodningsprocessen ovan och det har skapats separata kodlistor för respektive datamaterial. Dessa kodlistor har sedan jämförts med varandra för att finna likheter och olikheter. Kodningen genomfördes i Googledocs dokument med hjälp av kommentarsfunktionen. Vidare har datamaterialet kodats både deduktivt och induktivt. De koder som kom att upprepas ett flertal gånger utgjorde tyngdpunkten i datamaterialet. Några exempel är: “tillgänglighet”, “relation till samvaron”, “samvarons storlek”, “gemensam mobilanvändning”, och “relaterad mobilanvändning”. Det är utifrån dessa koder som analysen främst baseras på, men även andra koder som utmärkte sig. Uppsatsens teoretiska utgångspunkter har till slut kommit att appliceras på datamaterialet.

3.6. Etiska överväganden

När man gör en undersökning behöver man ta hänsyn till de fyra etiska kraven: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Dessa krav är främst till för att beskydda de som deltar i en undersökning och så att man som forskare inte ska göra något olämpligt (Bryman, 2018: 170–171).

Intervjupersonerna har erhållit ett informationsbrev (se bilaga 7.1.) och blivit informerade om uppsatsen och dess syfte. De har fått information om vad deras medverkan innebär och att

det material som samlas in endast kommer att användas för uppsatsen samt att deras personuppgifter kommer att behandlas med konfidentialitet. Vidare har intervjupersonerna fått information om att de kommer vara anonyma under ett annat namn och att inga uppgifter som kan bindas till dem som personer kommer att delas i uppsatsen.

Vad gäller observationerna genomfördes dessa dolt. När människor är medvetna om att de blir observerade har de en benägenhet att ändra sitt uppförande (Ahrne & Svensson, 2015: 98–100). För att undvika denna forskningseffekt togs beslutet att genomföra observationerna dolt och detta är något som bryter mot informationskravet och samtyckeskravet. Det kan dock anses etiskt godtagbart att genomföra dolda observationer så länge det inte orsakar någon skada eller kränker någons integritet (Bryman, 2018: 175–181). Under observationerna gjordes inga tydliga beskrivningar om individernas utseenden och om deras samtalsämnen rörde privata angelägenheter gavs ingen precis information. Med detta sagt är de som observerats anonyma i uppsatsen och ingen känslig information delas om dem. Vidare var mobilanvändningen och de sociala interaktionerna av intresse under observationerna och inte de enskilda individerna. Observationerna var dessutom främst till för att kunna utforma intervjuguiden.

5. Resultat och analys

I detta avsnitt kommer uppsatsens teoretiska utgångspunkter att appliceras på det empiriska datamaterialet. Avsnittet eftersträvar alltså att förklara och ta reda på hur, när och varför unga vuxna, i relation till normer och värderingar samt vanor, använder mobiltelefonen i samvaro med andra. Analysen kommer att redovisas under följande rubriker: “Tillgänglighet för mobiltelefonen”, “Samvarons betydelse för mobilanvändning” och “Enskild och gemensam mobilanvändning”. Dessa rubriker speglar återkommande teman som framkommer under observationerna och intervjuerna.

5.1. Tillgänglighet för mobiltelefonen

Under intervjuerna framkommer det att intervjupersonerna använder sin mobiltelefon varje dag för att hålla kontakt med nära och kära, söka efter information och vara aktiva på sociala medier.

Vad gäller på ett café, uttalar sig samtliga om att de har mobiltelefonen tillgänglig. Likt det som kom att uppmärksammas under observationerna, har intervjupersonerna sina mobiltelefoner på olika platser samt olika vis. Sigrid har mobiltelefonen på bordet med skärmen vänd nedåt. Likaså har Dino mobiltelefonen på bordet fast med skärmen vänd uppåt och med ljudet på så att han kan uppmärksamma sina notifikationer. Noah har mobiltelefonen på ljudlöst i sin byxficka med vibrationer på för olika notifikationer. När Zara däremot blev tillfrågad om hon har mobiltelefonen tillgänglig i samvaro med andra på ett café, svarade hon följande:

Jag brukar ju inte sitta med [mobiltelefonen] men jag har ju den oftast vid mig, antingen i jackfickan eller i väskan. Ibland kanske jag till och med lägger den på bordet men det beror på vem jag är med. Är jag med familjen så brukar jag lägga den på bordet, men med vänner som jag inte brukar träffa så ofta så lägger jag ifrån den lite längre bort. Men det är nog för att jag har vänner som har flyttat [...] så när man väl ses så vill man inte sitta på telefonen utan man vill fokusera på folket där.

För Zara beror det alltså på var mobiltelefonen är någonstans. Är hon med människor som hon vanligtvis inte möter, lägger hon ifrån sig mobiltelefonen längre bort för att ge all sin uppmärksamhet till samvaron, annars har hon den i fickan eller på bordet liksom dem andra. Här kan intervjupersonerna tolkas ge olika graders uppmärksamhet till samvaron och här blir det också tydligt att intervjupersonerna upplever olika behov av att ha kontroll och vara tillgängliga. I samband med detta förklarar Zara dessutom att hon för några år sedan använt mobiltelefonen

betydligt mer än vad hon gör idag. Hon menar att hon med åldern har börjat uppskatta samvaron allt mer och att mobilanvändningen inte betyder lika mycket som att umgås. Det är endast Zara som påpekar detta, men hon är i och för sig äldst av intervjupersonerna.

Alla har åtminstone sina mobiltelefoner vid sig och beskriver att de vill vara lättillgängliga om något viktigt skulle dyka upp. De förklarar dock att de inte är tillgängliga för alla, men om det är nära och kära eller arbetet som kontaktar dem svarar de oftast. De ber i så fall om ursäkt och/eller förklarar för samvaron att de "måste svara" på mobiltelefon-interaktionen. Vidare redogör intervjupersonerna för att de brukar förklarar sin mobilanvändning när de ska utföra korta ärenden, genom att till exempel säga: "Jag ska bara göra detta lite snabbt!". De menar att de gör detta för att vara artiga och inte bara överge samvaron, men också för att klargöra att det är något kvickt som ska göras på mobiltelefonen.

Att de vill svara på mobiltelefon-interaktionen går att likna med uppringar-hegemoni och notifikation-hegemoni (Hopper, 1992: 199–201, 212; Humphreys & Hardeman, 2021: 119–123). De svarar för att de vill veta vad interaktionen handlar om. Följaktligen, beroende på vem det är som kontaktar dem, avgör de ifall de ska avbryta ansikte-mot-ansikte interaktionen i samvaron eller inte. Vidare ber de om ursäkt och förklarar att de måste svara på mobiltelefon-interaktionen. Här kan Goffmans (2014[1959]: 97–99) främre region appliceras, eftersom de framträder på ett vis som får dem att framstå som artiga. Att de dessutom ber om ursäkt tyder på att de anser det olämpligt eller socialt oacceptabelt att använda mobiltelefonen i samvaro med andra. Detta klargör att de interagerar och uppför sig i enlighet med normer och värderingar om att man ska värdesätta sin samvaro, men också att de förhandlar om normernas flexibilitet.

Fortsättningsvis menar samtliga att de på ett café försöker använda mobiltelefonen så lite som möjligt då de är där för att umgås, men att det ibland, med eller utan avsikt, förekommer att de använder mobiltelefonen för att bland annat kontrollera och svara på notifikationer. När de gör det avsiktligt brukar de oftast liksom ovan be om ursäkt och förklara mobilanvändningen, men när de gör det oavsiktligt tar de bara upp mobiltelefonen. Påminnande om observationerna kom ett flertal individer att ta upp mobiltelefonen för att kontrollera sina notifikationer, sedan om det var avsiktligt eller inte är svårt att bedöma. Oavsett vad användes mobiltelefonen inte länge i dessa situationer, vilket exemplifieras i nedanstående citat från fältanteckningarna:

[En tjej runt 18 år] tar upp sin mobiltelefon när hon ser att hon har fått en notifikation. Hon går in på mobiltelefonen lite snabbt, [...] och lägger sedan undan den på bordet igen.

Därefter beskriver vardera intervjuperson att de upplever en viljekraft att kontrollera sina notifikationer, somliga mer än andra, men att de försöker ignorera mobiltelefonen och uppmärksamma samvaron. Som Zara uttrycker det: "Man vill se sina notiser och svara på dem snabbt!". När denna viljekraft tar över, vilken den ofta gör enligt Dino, upplever samtliga att det distraherar en från samvaron och avbryter ansikte-mot-ansikte interaktionen.

Man brukar generellt sett anse att normen är att man inte ska använda mobiltelefonen i samvaro med andra. Intervjupersonerna delar denna norm samt värdering om att värdesätta samvaron. Men det visar sig att de ibland, både avsiktligt och oavsiktligt, väljer att svara på sina notifikationer. Här kan den avsiktliga mobilanvändningen uppfattas som notifikation-hegemoni (Humphreys & Hardeman, 2020: 119), eftersom syftet är att ta reda på vad interaktionen handlar om och det är något som görs avsiktligt. Då brukar man också be om ursäkt och/eller förklara sin mobilanvändning. När mobilanvändningen däremot är oavsiktlig, är det ens vanor om att vara uppkopplad eller att kontrollera och svara på notifikationer som styr handlingarna snarare än det bakomliggande syftet (Ersche et al., 2017: 72, 78–79; Neal, Wood & Quinn, 2006: 198–199, 201). Det betyder att man bara gör handlingen utan att rättfärdiga den i förväg i sitt framträdande. Vare sig mobilanvändningen rättfärdigas eller inte, avbryts interaktionen som pågår i samvaron och detta är något som kan betraktas hämma engagemangen i den sociala interaktionen.

Situationen går även att likna med Goffmans (2014[1959]: 97–102) regioner. De befinner sig i den främre regionen när de försöker att inte använda mobiltelefonen och de hamnar i den bakre regionen när deras avsiktliga eller oavsiktliga handlingar gör att de använder mobiltelefonen. Dock suddas gränsen mellan den främre och bakre regionen ut när mobiltelefonen används i samvaro med andra. När man använder mobiltelefonen är man inte avskild från samvaron eller sin fysiska publik på samma sätt som när man är i ett badrum, vilket innebär att framträdandet fortfarande pågår i den fysiska miljön. Hur framträdandet sedan tas emot eller hur den sociala interaktionen påverkas, beror på samvaron vilket analyseras nedan.

5.2. Samvarons betydelse för mobilanvändning

Under såväl observationerna som intervjuerna framkommer det att samvaron spelar en avgörande roll för när det är socialt acceptabelt och inte att använda mobiltelefonen. I följande citat av Dino respektive Sigrid illustreras detta:

Hänger du med några som du nyss träffat och du vill ge ett bra första intryck, då vill man inte vara den som är på telefonen hela tiden.

Det ska ju inte spela någon roll [med vilken samvaro man är med] men hade man suttit där med sina vänner så kanske alla hade använt mobiltelefonen ett tag liksom under själva fikan. Men sedan så tror jag också att det beror på jättemycket på hur man är som vänner. För att till exempel med mina vänner då så vet jag att om de hade tagit upp mobiltelefonen medan jag pratar och man märker att de fortfarande lyssnar så hade man ju inte, visst man tänker lägga ner telefonen, men jag vet ju fortfarande att de lyssnar och att de svarar på saker till exempel. [...] Hade det varit min kollega till exempel och jag hade pratat om något så hade denne suttit med telefonen och bara: "mm", då hade det varit jätterespektlöst!

I det första citatet klargör Dino att mobiltelefonen inte används i lika stor utsträckning när man är med obekanta, detta eftersom man vill uppföra sig väl och göra ett gott intryck. I det andra citatet beskriver Sigrid att mobiltelefonen kan användas parallellt med dem man har en nära relation till, eftersom man vet var man har varandra. Men med dem man inte har en nära relation till är det förolämpande när någon använder mobiltelefonen. Detta är något vardera intervjuperson har påpekat. Samtliga upplyser dessutom att de känner sig mest bekväma att använda mobiltelefonen i samvaro med familjen, för de om någon känner en och vet att man lyssnar. Noah uttrycker sig följande:

[Med familjen] har jag mindre problem med att [använda mobiltelefonen] samtidigt som jag lyssnar på vad de snackar om. [...] Det kanske kommer låta jättehemskt men jag behöver inte tänka på artigheten på samma sätt känner jag! [...] Jag behöver ju inte vara otrevlig för den sakens skull såklart, men det gör ju ingenting om jag sitter som en slashas med en telefon i näven. Jag behöver inte oroa mig över att de ska tycka illa om mig för den sakens skull!

Det blir här uppenbart att ens tillgänglighet och framträdande varierar beroende på vilken samvaro det är intervjupersonerna umgås med. Är de med några som de inte har en nära relation till handlar deras framträdanden främst om att inte använda mobiltelefonen, detta för att framstå som välartade och respektfulla gentemot sin samvaro. Likaså förväntar de sig att samvaron ska ge sin fulla uppmärksamhet till dem. När samvaron inte gör detta utan använder mobiltelefonen, tar de illa upp och tycker att det är respektlöst. Är de med nära och kära finner de inga större problem med att använda mobiltelefonen parallellt eller att deras samvaro gör det, detta eftersom de känner varandra väl och har kännedom om varandras framträdanden och icke-framträdanden. De känner sig således bekväma i varandras samvaro och för att använda Goffmans (2014[1959]: 22-23) begrepp, behöver de med bekanta inte anstränga sig med intrycksstyrningen. Så även ifall

gränserna mellan främre och bakre regioner har suddats ut, kan de som är bekanta med varandra fortfarande koppla när någon framträder eller inte. De som är obekanta kopplar inte detta, utan definierar oftast situationen som att samvaron inte är intresserad.

När ens samvaro däremot ignorerar sina notifikationer och inte använder mobiltelefonen uttrycker de flesta att de känner sig uppskattade och prioriterade. De brukar dock inte reflektera över det, såvida de inte uppmärksammat att mobiltelefonen har plingat till ett flertal gånger. Noah menar däremot att han reflekterar över när obekanta ignorerar sin mobiltelefon men inte när bekanta gör det. Han förmodar att han undermedvetet blir glad när hans vänner ignorerar mobiltelefonen, men att han inte blir arg på samma sätt som med obekanta, om hans vänner använder mobiltelefonen, vilket även går att tyda i Sigrids uttalande ovan. Att de blir irriterade kan alltså ha att göra med att de inte riktigt vet hur de ska definiera situationen. Även här blir det uppenbart att samvaron spelar en roll när det är socialt acceptabelt och inte att använda mobiltelefonen.

Vidare framkommer det att även samvarons storlek spelar en roll i när det är socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen i en samvaro. Samtliga uttrycker att det är socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen i större samvaron eftersom man då inte tvunget måste vara delaktig i ett samtal. Men om det rör sig om en samvaro på två, är det "lite extra respektlöst" som Dino uttrycker det, eftersom samvaron lämnas utanför och inte får någon uppmärksamhet. Sigrid menar dock att det respektlöst oavsett, men att det är acceptabelt i större samvaron om någon ändå inte är delaktig i samtalsämnet.

När mobiltelefonen används i en mindre samvaro är uppmärksamheten på den och inte på samvaron. Det betyder att samvaron inte har någon publik att framföra sitt framträdande för (Goffman, 2014[1959]: 23). Det som händer här egentligen är att "mediated cross talk" uppstår (Humphreys & Hardeman, 2021:112). Samvaron lämnas utanför och blir utsatt i den sociala miljön när mobiltelefonen används och detta är något som intervjupersonerna verkar tycka är osympatiskt. När mobiltelefonen används i en större samvaro lämnas ingen utanför och individen som framträder har fortfarande en publik som skådar denne. Det kan därför förstås vara mer socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen i en större samvaro.

Fortsättningsvis förklarar samtliga, förutom Sigrid som brukar "le och nicka instämmande", att de i större samvaron ibland kan använda mobiltelefonen som tidsfördriv eller för att effektivisera sin tid när de inte är delaktiga i ett samtalsämne. Somliga har då, beroende på

vilken samvaro det är, upplevt att de blivit ifrågasatta eller exkluderade ur gruppen.

Nedanstående citat från Dino illustrerar detta:

Det kan kännas som att jag missar en del [när jag använder mobiltelefonen] och det är ju typ, jag vet inte om det är pinsamt men det känns konstigt att fråga: "Vad är det ni snackar om?", och de bara: "Aah det var bara en grej som hände...", för det är det svaret du kommer att få liksom. Men är det några du känner så kommer de att förklara hela grejen igen!

De tänker förmodligen att när de inte är delaktiga i ett samtalsämne, är uppmärksamheten på dem som samtalar eller framträder i samvaron och inte på dem själva. Men som det visar sig i citatet ovan, noteras mobilanvändningen och toleransen ser olika ut beroende på samvaron. Precis som Dino förklarar blir han med obekanta exkluderad eller utfrysad på grund av att han använder mobiltelefonen. Samvaron uppfattar förmodligen hans uppförande som olämpligt och ger honom en social negativ sanktion. Skulle han däremot vara med bekanta, påpekar han, hade de tolererat hans uppförande och inkluderat honom i samtalet. Således kan normer och värderingar uppfattas vara mer strikta i en samvaro med obekanta än med bekanta. Att mobiltelefonen dessutom används som tidsfördriv när man inte är delaktig i ett samtalsämne, skulle kunna tolkas som ett sätt att inte känna sig utanför, men det som sker här är att man distanserar sig från samvaron och blir ännu mer utanför med obekanta.

För övrigt spelar även platsen roll för när det är socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen. Somliga förklarar att de med bekanta exempelvis använder mobiltelefonen mer när de är hemma hos någon, än när de är på ett café. Som Noah uttrycker det, är det lite mer "vett och etikett" som träder in på ett café. För att använda Goffmans (2014[1959]: 97–99) begrepp, har alltså inramningen en betydelse för hur individer framträder i enlighet med normer om vad som är socialt acceptabelt och inte.

5.3. Enskild och gemensam mobilanvändning

Intervjupersonerna uttrycker att det i relation till normer och värderingar inte är socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen under ett pågående samtal, framför allt ett allvarligt sådant. Samtliga förklarar att de reagerar starkt när deras samvaro använder mobiltelefonen medan de pratar om något som är betydelsefullt och anser det respektlöst av samvaron att inte ge sin fulla uppmärksamhet. Som Zara uttrycker sig: "Skulle man snacka med någon och denne är

inne på Instagram så hade man bara: ‘Hallå! What the fuck?!’”. I dessa situationer används mobiltelefonen enskilt av samvaron och intervjupersonerna menar att de agerar genom att ifrågasätta samvaron, bli tysta eller använda sina egna mobiltelefoner. Noah ger följande förklaring till varför han tar upp sin mobiltelefon:

Men det är ju liksom den: om ingen annan bjuder upp till samtal eller visar intresse på att de är med i vad som händer, då tappar ju jag lite lusten och energin. Så då blir det att jag per automatik också tar upp min mobiltelefon. [...] Visst ibland så kan jag sitta och titta på folk, det kan ju också vara trevligt, men det blir liksom: “Jaha, är inte jag rolig nog att snacka med när du tar upp telefonen?” och man tänker: “Jaja, visst! Då tar väl jag också upp den!” typ.

Följaktligen menar intervjupersonerna att denna mobilanvändning avbryter samtal och skapar irritationer. I många fall påstår de att samtalsämnet inte påbörjas på nytt då man glömmer bort eller inte är lika engagerad att samtala om det längre. Här kan mobilanvändningen tolkas hämma engagemangen i den sociala interaktionen, eftersom närvaron och uppmärksamheten är på mobiltelefonen och inte på situationen och samvaron. Detta kan alltså skapa irritationer, men det kan likaväl orsaka konflikter i samvaron eftersom normerna inte följs. Dino menar däremot att han inte alltid blir irriterad när hans samvaro använder mobiltelefonen, för då kan även han använda sin mobiltelefon för att utföra några ärenden och effektivisera sin tid.

Enligt intervjupersonerna är det alltså inte socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen under allvarliga samtal, absolut inte för sociala medier. Blickar och gester är nämligen en del av interaktioner och identifierar graden av intresse samt delaktighet (Helkama et al., 2017: 197–199). Som Noah förklarar i citatet ovan tar han “per automatik” upp sin mobiltelefon när hans samvaro använder mobiltelefonen och inte visar honom någon uppmärksamhet. Man skulle kunna hävda att hans definition av situationen här blir att samvaron inte är intresserad av honom eller att samvaron inte prioriterar honom. Noahs agerande, att ta upp mobiltelefonen kan genom “cross talk” eller snarare “mediated cross talk” uppfattas vara ett sätt för honom att legitimera sin ensamma närvaro i den sociala miljön (Goffman, 1963 i Humphreys & Hardeman, 2021: 112–113). Han känner sig förmodligen utsatt när hans samvaro för tillfället väljer att inte interagera med honom, således använder han sin mobiltelefon för att se upptagen ut. Vidare tycks Noah ta upp mobiltelefonen oavsiktligt, vilket innebär att hans agerande utlöses av situationen - att han är ensam. Denna oavsiktliga handling är alltså en vana (Ersche et al., 2017: 72, 78–79; Neal, Wood & Quinn, 2006: 198–199, 201).

Vidare nämner Dino att han ibland bryter mot normer och använder mobiltelefonen för att visa att han inte är intresserad av samvaron eller vad samvaron samtalar om. Detta betyder att han i sitt framträdande med avsikt använder mobiltelefonen för att uttrycka att han inte är intresserad. Dino ger följaktligen ett förslag till hur samvaron ska definiera situationen, vilket korresponderar med Goffmans (2014[1959]: 12) dramaturgiska perspektiv. Hur samvaron sedan reagerar på detta framträdande beror på (1) vilken samvaron det är, (2) vad det är för samtalsämne och (3) hur samvaron definierar situationen.

Men om mobiltelefonen däremot används gemensamt eller "tillsammans" som Sigrid uttrycker det, kan mobilanvändning snarare bidra till något positivt. Samtliga förklarar hur de brukar använda mobiltelefonen relaterat till ett visst samtalsämne och involvera sin samvaro genom att till exempel säga "Titta på den här personen!" eller "Titta på detta meddelande!". Detta kom även att uppmärksammas under observationerna och i citatet nedan illustreras ett exempel från fältanteckningarna:

[Två tjejer runt 20 år, en med kort och en med långt hår] börjar prata om kläder, framför allt om klänningar. Tjejen med det korta håret tar upp mobiltelefonen och visar en klänning för den andra tjejen och frågar: "Vad tycker du om denna till efter ramadan?". Tjejen med det långa håret tar mobiltelefonen och tittar på bilderna. Hon säger: "Den är fin men lite kort kanske?", och ger sedan tillbaka mobiltelefonen. Tjejen med det korta håret fortsätter att leta efter klänningar, den andra tjejen lutar sig mot henne och de kollar på mobiltelefonen tillsammans. De pratar ganska högt och är engagerade i letandet.

Den gemensamma mobilanvändningen handlar alltså om att dela med sig av mobilanvändningen och göra det till något gemensamt. Som Sigrid konstaterar i följande citat används mobiltelefonen gemensamt för att främja engagemangen i den sociala interaktionen:

Jag tänker att [man använder mobiltelefonen relaterat till ett visst samtalsämne] när man pratar om kärlek eller något drama. [...] Då vill man ju visa någon bild eller något SMS typ, eller vad det nu kan vara. [...] Det blir väl för att förstärka ens "argument", eller det kanske inte är argument jag menar. Men det liksom stärker det man säger, alltså man visar: "Men kolla här!". [...] Jag har i alla fall upplevt det som att de man visar det för tycker bara att det förstärker det också, eller att det är kul och positivt liksom!

Likt Sigrid, upplever de resterande att den gemensamma mobilanvändningen är något som samvaron uppskattar, detta eftersom man delar med sig av sitt liv genom mobiltelefonen. Ens gest att till exempel visa en bild på något eller någon, visar att man är involverad i interaktionen som pågår. Gesten erbjuder dessutom många handlingsalternativ för den som får se bilden. Det

här är alltså något som som kan tolkas främja engagemangen i den sociala interaktionen samt föra människor samman och stärka deras relationer till varandra.

Fortsättningsvis förklarar Noah att han har för vana att visa vad det är han använder mobiltelefonen till samtidigt som han gör det. Han menar att han oavsiktligt brukar vrida på skärmen lite grann om samvaron sitter bredvid honom, så att “[samvaron] ska kunna vara med och se någon länk”. Dino klargör även att han ibland involverar sin samvaro när han tar emot ett inkommande telefonsamtal genom att säga: “Jag är här med [X], hälsa på han lite snabbt!”. Han förmodar sig själv göra detta för att inte få samvaron att känna sig utanför. Den senare situationen går att koppla till uppringar-hegemoni och visar hur Dino i detta fall hanterar den sociala situationen.

Intervjupersonerna beskriver därmed olika sätt för hur de både avsiktligt och oavsiktligt involverar samvaron och gör mobilanvändningen gemensam. Det är denna gemensamma mobilanvändning som Humphreys och Hardeman (2021: 116–117) benämner som “collective mediated cross talk”. När de använder mobiltelefonen sänder de ut och överför olika uttryck i sitt framträdande och ger ett förslag till definitionen av situationen - att mobiltelefonen ska användas gemensamt. De kan i relation till normer och värderingar förstås göra detta för att inte få samvaron att känna sig ensam och utanför, eller för att rättare sagt undvika “mediated cross talk” (Humphreys & Hardeman, 2021: 112). Med stöd av Goffman (2014[1959]: 97–99) samt Hopper (1992: 199–201, 212) framträder de alltså i enlighet med existerande normer för att rättfärdiga deras uppföranden - de involverar sin samvaro, ber om ursäkt och förklarar sin mobilanvändning för samvaron när de avbryter ansikte-mot-ansikte interaktioner. Som intervjupersonerna framför anses det oartigt och respektlöst att använda mobiltelefonen enskilt i samvaro med andra, eftersom det är emot normen. Genom att göra mobilanvändningen till något gemensamt eller be om overseende, kan det helt plötsligt bli acceptabelt att använda mobiltelefonen. Man skulle kunna påstå att individer förhandlar om normernas flexibilitet för att göra det socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen.

Som tidigare nämnts förklaras mobilanvändningen när man ska svara på mobiltelefon-interaktioner samt utföra korta ärenden. Men när det gäller att förklara varför man tar upp mobiltelefonen relaterat till ett visst samtalsämne, brukar de flesta inte säga: “Jag ska bara visa dig detta!”, utan de tar oavsiktligt upp mobiltelefonen och sedan säger de: “Titta på detta!”. De har alltså en vana att använda mobiltelefonen på detta sätt och mobilanvändningen

blir en del av deras framträdanden utan att de reflekterar över det. Vidare anser de att de inte brukar förklarar sin mobilanvändning här eftersom de tycker att det är uppenbart hur och varför mobiltelefonen används. Som flera av dem uttrycker har mobiltelefonen: "blivit en del av våra liv", och Zara menar att hon inte reflekterar över mobilanvändningen särskilt mycket, då man på något vis redan vet vad mobiltelefonen används till. Således kan mobiltelefonen tolkas ha integrerats i den sociala interaktionen.

Sammanfattningsvis, framkommer det genomgående i analysen att intervjupersonerna i vissa avseenden har olika uppfattningar vad gäller mobilanvändning och att de reagerar samt agerar olika. Vad som är en främre region för någon kanske inte är det för någon annan. Med andra ord, ens sätt att interagera och uppföra sig inför andra människor behöver nödvändigtvis inte vara liksom andras sätt att interagera och uppföra sig. Och något som anses socialt acceptabelt för någon kanske inte är det för någon annan. Intervjupersonerna har även olika vanor av att vara uppkopplade och tillgängliga för mobiltelefonen. Vissa kan till exempel uppfattas som beroende av sina mobiltelefoner då de vill ha dem lättillgängliga och synliga för en ökad kontroll eller effektivisering. Normer och värderingar samt vanor kan alltså skilja sig åt mellan individer. Följaktligen interagerar och uppför sig människor olika i sociala situationer.

6. Slutsatser

I denna uppsats har unga vuxnas mobilanvändning i samvaro med andra analyserats. Med hjälp av Goffmans teorier om sociala interaktioner och socialt uppförande, framkommer det att unga vuxnas mobilanvändning varierar beroende på: relationen till samvaron, hur många det är i samvaron, var de befinner sig med samvaron, hur tillgängliga de är för mobiltelefonen och hur villiga de är att uppföra sig på ett socialt acceptabelt vis. Det anses generellt sett socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen relaterat till ett visst samtalsämne, när ett samtal inte pågår, när man i en större samvaro inte är delaktig i ett samtalsämne och när mobiltelefonen används gemensamt. Förutom detta anses det socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen när man ber om ursäkt och/eller förklarar sin mobilanvändning för samvaron. Det anses följaktligen socialt oacceptabelt att använda mobiltelefonen under ett pågående samtal och när det endast är två i en samvaro. Det anses heller inte socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen enskilt, särskilt när man inte ber om ursäkt och/eller förklarar mobilanvändningen för samvaron.

Vidare går det att konstatera att unga vuxna använder mobiltelefonen såväl enskilt som gemensamt i samvaro med andra. När mobiltelefonen används enskilt är det främst för att upprätthålla sociala kontakter, ha medvetenhet om särskild information och göra en särskild uppgift. I vissa fall används mobiltelefonen även för underhållning, tidsfördriv, distansering och trygghet. Detta går att likna med tidigare forskning, se till exempel (Ling, 2011; Goggin, 2012; Elderfields, 2007; McGregor, 2020; Andersson, 2021; Matthews, Pierce & Tang, 2009; Rainie & Zickuhr, 2015). När mobiltelefonen däremot används gemensamt, är det främst för att söka efter information relaterat till ett visst samtalsämne och upplysa om information, detta för att förstärka det pågående samtalsämnet vilket även Rainies och Zickuhrs (2015) studie visar. Den gemensamma mobilanvändningen kan genom analysen konstateras främja engagemangen i den sociala interaktionen och bidra till fler handlingsalternativ som för samman människor.

Fortsättningsvis används mobiltelefonen både avsiktligt och oavsiktligt. Via Goffmans föreställningar samt Hoppers föreställning om uppringar-hegemoni, framkommer det att när unga vuxna använder mobiltelefonen avsiktligt, brukar de ta hänsyn till normer och rättfärdiga sin mobilanvändning, detta genom att be om ursäkt, förklara och/eller involvera sin samvaro. På så vis förhandlar de om normernas flexibilitet och deras mobilanvändning blir socialt acceptabelt. När mobiltelefonen däremot används gemensamt rättfärdigas inte mobilanvändningen, eftersom

det anses uppenbart hur och varför mobiltelefonen används. Den oavsiktliga mobilanvändningen utlöses av vanor och i dessa situationer rättfärdigas inte mobilanvändningen, utan man bara använder mobiltelefonen.

Vare sig den enskilda mobilanvändningen rättfärdigas eller inte, visar det sig att den sociala interaktionen avbryts när någon använder sin mobiltelefon eftersom uppmärksamheten är på mobiltelefonen och inte på samvaron. Detta är något som hämmar engagemangen i den sociala interaktionen och sliter isär människor. När mobiltelefonen används på ett oacceptabelt vis, hämmas engagemangen i den sociala interaktionen ytterligare, detta eftersom en irritation hos samvaron skapas. Likt tidigare forskning visar även denna uppsats att mobiltelefonen både för samman och sliter isär människor. Precis som Cahir och Lloyd (2015) uppmärksammar i deras studie, är det av betydelse att be om ursäkt när mobiltelefonen används, eller att involvera sin samvaro som McGregor (2020) samt Humphreys och Hardeman (2021) lyfter fram.

Avsutningsvis går det att konstatera att intervjupersonerna generellt sett delar en samstämmig bild om när det är socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen, men i vissa avseenden delar de inte samma uppfattningar och ens vanor att använda mobiltelefonen ser olika ut. Således uppför sig inte alla på samma vis med mobiltelefonen.

6.1. Avslutande reflektioner

Resultatet blev enligt förväntat. Det var dock förvånande när intervjupersonerna uttryckte att intervjufrågorna var svåra, men vid närmare eftertanke kan de uppfattas vara detta då man vanligtvis inte reflekterar över sin mobilanvändning. Mobiltelefonen är så pass integrerad i samhället och i de sociala interaktionerna, att det blir svårt att beskriva hur, när och varför mobiltelefonen faktiskt används.

Inom forskningsområdet tillför denna uppsats en klarare förståelse om hur unga vuxna uppför sig och handlar för att göra det socialt acceptabelt att använda mobiltelefonen i samvaro med andra. Den tillför också en insikt om hur, när och varför mobiltelefonen används gemensamt i en samvaro och inte endast enskilt som den tidigare forskningen framförallt har fokuserat på. Vidare erbjuder denna uppsats en bredare förståelse om att relationen till samvaron, storleken på samvaron och att platsen spelar en avgörande roll när mobiltelefonen används i en samvaro. Slutligen tillför denna uppsats en förståelse för hur unga vuxna både avsiktligt och oavsiktligt

använder mobiltelefonen och vad dessa handlingar ger för effekter på den sociala interaktionen samt de sociala relationerna i en samvaro.

För vidare forskning är det av betydelse att jämföra olika generationers erfarenheter, uppfattningar och uppföranden angående mobilanvändning, eftersom detta kan synliggöra människors olika sätt att interagera och kommunicera med varandra. Det behövs även studeras hur individers mobilanvändning förändras över tid. Detta är något som kom på tal under en av intervjuerna och det hade varit intressant att undersöka hur och varför människors mobilanvändning förändras ju äldre de blir. Tidigare forskning tycks dessutom inte undersökt detta. Det behövs ytterligare studeras hur individers vanor om att vara tillgängliga påverkar deras sociala upplevelser och förväntningar på att vara närvarande i sociala situationer. Denna uppsats har endast vidrört detta ämne.

7. Bilagor

7.1. Informationsbrev

Undersökning om mobilanvändning i samvaro med andra

Hej!

Mitt namn är Alma Boracic och jag studerar ett kandidatprogram i sociologi på Lunds Universitet. Av programmets tre studieår befinner jag mig nu på slutet och ska skriva en kandidatuppsats. Efter denna tar jag min examen i sociologi.

Då jag läste en kurs i Media- och Kommunikationsvetenskap och tyckte att det var intressant, föll det naturligt för mig att göra en undersökning inriktad på medier och kommunikation. Undersökningen kommer att handla om mobilanvändning och syftet är att undersöka hur, när och varför vi använder mobiltelefonen i samvaro med andra. För att undersöka detta har jag avgränsat mig till unga vuxna mellan 18-25 år och ett café som social miljö. Både observationer och intervjuer kommer att genomföras och analyseras. När undersökningen är färdigställd, kommer den att publiceras på Lunds Universitet och vara tillgänglig online.

Information om intervjun och tillvägagångssätt

Intervjun kommer att genomföras via ett möte på Zoom förslagsvis Google Meet, eller via ett telefonsamtal. Sker mötet via Zoom eller Meet uppmanas det ha kameran på, men det är absolut inget krav. För övrigt uppmanas det att du befinner dig i lugn miljö under samtalet. Intervjun kommer ta cirka 30-40 minuter, men om det skulle uppstå några tekniska problem får du vara beredd på att det kan ta längre tid.

Intervjufrågorna kommer att vara relativt öppna så att du kan tala fritt om din mobilanvändning. Jag är främst intresserad av *dina* erfarenheter, *dina* uppfattningar och *dina* känslor, om hur, när och varför *du* använder din mobiltelefon när *du* är i samvaro med andra på ett café. Jag är även intresserad av hur *du* reagerar och agerar när någon i *din* samvaro använder sin mobiltelefon.

Vid samtycke kommer intervjun att spelas in och senare transkriberas. Det är enbart jag som kommer att ha tillgång till ljudinspelningen och denna kommer att raderas efter transkriberingen. Vidare kommer materialet som samlas in endast användas till denna uppsats och dina personuppgifter kommer att behandlas med konfidentialitet.

Din medverkan och rättigheter

Din medverkan i undersökningen är frivillig och du kan när som helst välja att avbryta denna, samt begära att materialet som samlats in ska raderas. Vill du inte att intervjun ska spelas in, har du rätt till att tacka nej till detta. Du behöver inte svara på alla frågor om du inte känner dig bekväm. Vidare kommer du att vara anonym under ett annat namn och inga personliga uppgifter som knyts an till dig som person kommer att delas, förutom ålder och eventuellt ort.

Om intervjun spelas in och transkriberas, har du även möjlighet att läsa igenom transkriberingen och om det är någon information som du vill att jag ska ta bort, har du rätt till att kräva detta. Du kan dessutom, om det önskas, be mig att lägga till ytterligare information som du kanske glömde säga eller inte tänkte på under intervjun.

Dina rättigheter kommer att lyftas upp igen innan intervjun. Detta för att säkerställa att du vill delta i undersökningen och har förstått vad din medverkan innebär.

Har du några frågor eller funderingar är det bara att höra av sig! Du finner mina kontaktuppgifter nedan.

Kontaktuppgifter

E-mail: al2760bo-s@student.lu.se

Telefonnummer: +4672*****

7.2. Intervjuguide

Intervjuguide

Inledning

- Vill du berätta lite om dig själv - vad du heter, hur gammal du är och om du jobbar eller studerar?

Mobiltelefonens integration i vardagslivet

- Kommer du ihåg hur gammal du var när du fick din första mobiltelefon?
- Hur ofta skulle du säga att du använder din mobiltelefon?
 - Kan du berätta vad du använder mobiltelefonen till?
 - Skulle du kunna kolla upp din skärmtid för mig?
- Vad betyder mobiltelefonen för dig?
- Händer det att du brukar använda din mobiltelefon ibland utan att du tänker på det?
 - I vilka situationer händer detta?

Mobilanvändning i samvaron

- Brukar du ha mobiltelefonen tillgänglig när du är i sällskap med andra?
 - Var lägger du din mobiltelefon - på bordet, i fickan, i väskan...?
 - Varför har du lagt mobiltelefonen där?
- Använder du din mobiltelefon när du är i sällskap med andra, och i vilka sammanhang händer det i så fall?
- När anser du att det är okej och inte okej att använda mobiltelefonen i sällskap med andra?
 - Varför tycker du så?
 - Har det någon betydelse vilket sällskap du är med?
 - Har det någon betydelse hur många det är i sällskapet?
 - Har det någon betydelse var ni i sällskapet befinner er?
- Hur brukar du reagera när någon i ditt sällskap använder sin mobiltelefon medan ni samtalar?
 - Vad känner du om det?

- Hur agerar du på det?
- Hur tycker du att det påverkar er samtal?
- Hur hade du däremot reagerat om ditt sällskap ignorerade sin mobiltelefon?

Situationer som uppstod på caféet

- Hur brukar du reagera och agera när du får ett inkommande telefonsamtal?
 - Varför reagerar och agerar du så?
 - Men om det hade varit ditt sällskap som tog emot ett samtal, vad hade du gjort under tiden denne samtalar?
- Brukar du involvera/blanda in sällskapet när du använder din mobiltelefon i olika situationer?
 - Hur och varför gör du det i så fall?
- Kan det hända att du använder din mobiltelefon relaterat till ett visst samtalsämne, och kan du ge ett exempel på det i så fall?
 - Hur kommer det sig att du använder mobiltelefonen i denna situation?
 - Hur tror du att det påverkar samtalsämnet?
- Brukar du förklara eller motivera din mobilanvändning till ditt sällskap?
 - Hur och varför gör du det i så fall?
- Händer det att du brukar använda din mobiltelefon när du inte är delaktig eller intresserad av samtalsämnet som pågår i sällskapet?
 - Varför/varför inte?
 - Hur upplever du att sällskapet reagerar och agerar på det?
- Brukar det hända att du använder din mobiltelefonen utan att tänka på det när du är i ett sällskap?
 - Hur kommer det sig tror du?
 - Upplever du att det stör mötet med ditt sällskap?

Avslutning

- Finns det något som jag inte har frågat, som du vill lyfta fram angående mobilanvändning?

Litteraturlista

- Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.). 2015. *Handbok i kvalitativa metoder*. 2:a upp. Stockholm: Liber.
- Andersson, Magnus. 2021. The Food Courier and his/her Mobile Phone. I Hill, Anette; Hartmann, Maren & Andersson, Magnus (red.). *The Routledge Handbook of Mobile Socialities*. London: Routledge. 195–208. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003089872>
- Bryman, Alan. 2018. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3:e upp. Stockholm: Liber.
- Cahir, Jayde & Lloyd, Justine. 2015. 'People just don't care': practices of text messaging in the presence of others. *Media, Culture & Society*. 37(5): 703–719. DOI: <https://doi.org/10.1177/0163443715577242>
- Dalen, Monica. 2015. *Intervju som metod*. 2:a upp. Malmö: Gleerups utbildning.
- Elderfield, Alison Clare. 2007. *Connecting People: Mobile phone use in social, intimate and identity relations*. (Doktorsavhandling). Cardiff University. URI: <https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/55776>
- Ersche, Karen; Lim, Tsen-Vei; Ward, Laetitia H.E.; Robbins, Trevor W.; Stochl, Jan. 2017. Creature of Habit: A self-report measure of habitual routines and automatic tendencies in everyday life. *Personality and Individual Differences*. 116(2017): 73–85. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.04.024>
- Giddens, Anthony & Birdsall, Karen. 2003 . *Sociologi*. 3:e upp. Lund: Studentlitteratur.
- Goffman, Erving. 2014[1959]. *Jaget och maskerna: En studie i vardagslivets dramatik*. 6:e upp. Stockholm: Studentlitteratur.
- Goggin, Gerard & Wilken, Rowan. 2012. *Mobile Technology and Place*. New York: Routledge.
- Göransson, Kristina. 2019. *Etnografi. Sjösätt, navigera och ro i land ditt projekt*. Lund: Studentlitteratur.

Helkama, Klaus; Myllyniemi, Rauni; Liebkind, Karmela; Ruusuvuori, Johanna; Lönnqvist, Jan-Erik; Hankonen, Nelli; Mähönen, Tuuli Anna; Jasinskaja-Lahti, Inga & Lipponen, Jukka. 2017. *Socialpsykologi: en introduktion*. 2:a upp. Stockholm: Liber.

Hopper, Robert. 1992. *Telephone conversation*. Bloomington: Indiana University Press.
https://books.google.se/books?hl=sv&lr=&id=nS0PTq_4laIC&oi=fnd&pg=PP15&ots=DC9TISJ7k&sig=sEzBowo_m8cAzK6EVjt4BJRAZ-w&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (Hämtad: 2022-04-20)

Humphreys, Lee. 2005. Cell phones in social public: Social interaction in a wireless era. *New Media and Society*. 7(6): 810–833. DOI: <https://doi.org/10.1177/1461444805058164>

Humphreys, Lee och Hardeman, Hazim. 2021. Mobiles in public: Social interaction in a smartphone era. *Mobile Media & Communication*. 9(1): 103–127. DOI: <https://doi.org/10.1177/2050157920927062>

Internetstiftelsen. 2021. *Svenskarna och internet 2021*. Stockholm: Internetstiftelsen.
<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2021/> (Hämtad 2022-05-16)

Kneidinger-Müller, Bernadette. 2017. Mobile communication as invader in face-to-face interactions: An analysis of predictors for parallel communication habits. *Computers in Human Behavior*. 73(2017): 328–335. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.03.055>

Kristianstads kommun. 2022. *Befolkning*.
<https://www.kristianstad.se/sv/kommun-och-politik/kommunfakta/befolkning/> (Hämtad 2022-05-18)

Ling, Richard Seyler & Campbell, Scott W. (red.). 2012. *Mobile communication: Bringing Us Together and Tearing Us Apart*. New Brunswick, New Jersey: Transaction.

Ling, Richard Seyler & Pedersen Per E. 2005. *Mobile Communications: Re-negotiating of the Social Sphere*. Springer Verlag London Ltd.

Maltén, Arne. 1992. *Grupputveckling*. Lund: Studentlitteratur.

Matthews, Tara; Pierce, Jeffrey & Tang, John. 2009. *No Smart Phone Is an Island: The Impact of Places, Situations, and Other Devices on Smart Phone Use*. IBM Research Report.

https://www.researchgate.net/profile/Jeffrey-Pierce-4/publication/229041304_No_smart_phone_is_an_island_the_impact_of_places_situations_and_other_devices_on_smart_phone_use/links/556cb53808aeab7772231a0a/No-smart-phone-is-an-island-the-impact-of-places-situations-and-other-devices-on-smart-phone-use.pdf (Hämtad: 2022-05-15)

McGregor, Moira. 2020. *Social Order of the Co-Located Mobile Phone: Practices of collaborative mobile phone use*. (Doktorsavhandling). Stockholm: institutionen för data- och systemvetenskap, Stockholms universitet. URN: [urn:nbn:se:su:diva-178020](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:se:su:diva-178020)

Mediebarometern. 2020. Göteborg: Nordicom. DOI: [10.48335/9789188855497](https://doi.org/10.48335/9789188855497)

Neal, David; Wood, Wendy & Quinn, Jeffery M. 2006. Habits - A Repeat Performance. *Current Directions in Psychological Science*. Duke University. 15(4): 198–202. DOI:

<https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2006.00435.x>

Rainie, Lee & Zickuhr, Kathryn. 2015. *Americans' views on mobile etiquette*. Pew research center. <https://www.pewresearch.org/internet/2015/08/26/americans-views-on-mobile-etiquette/> (Hämtad: 2022-05-16).

Rubin, Ashley. 2021. *Rocking Qualitative Social Science. An Irreverent Guide to Rigorous Research*. Stanford, California: Stanford University Press.

Scott, Floy; Frestad, Jaysen & Ellestad, June. 2005. Just Say No: Exploring the Norms of Cell Phone Use in Public. *Conference Papers - American Sociology Association*. University of Montana. 1–17.